

1. Úvod

V tejto správe sú spracované a interpretované údaje získané anketou¹, ktorá bola septembri 2013 elektronicky distribuovaná absolventom druhého stupňa štúdia (dennej i externej formy), ktorí ukončili štúdium na SPU v Nitre v akademickom roku 2011/2012 a 2012/2013.

Anketa sa zameriavala na aktuálnu socio-ekonomickú pozíciu absolventov SPU v Nitre², na miesto (samosprávny kraj³, zahraničie) kde sú absolventi zamestnaní alebo evidovaní ako uchádzači o zamestnanie a v prípade zamestnaných absolventov aj na odvetvie, v ktorom pracujú. Anketu zodpovedalo 988 absolventov a priemerná návratnosť bola na úrovni 29,4%. Preto je nevyhnutné zdôrazniť, že ide o prípadovú štúdiu vzorky absolventov SPU, ktorej zistenia slúžia predovšetkým pre interné inštitucionálne potreby a porovnanie a nie je možné ich širšie zovšeobecňovať.

2. Zamestnanosť a nezamestnanosť absolventov SPU

Absolventi 2011/12

Celkový počet absolventov v akademickom roku 2011/12 bol 1715. Podiel fakúlt na celkovom počte absolventov bol nasledovný: FAPZ 19,8%; FBP 8,2%; FEM 25,5%; FEŠRR 18,8%; FZKI 9,6% a TF 17,1%.

Na anketu reagovalo 499 z oslovených absolventov, čo je 29,1% podiel. Rozdiely v návratnosti na úrovni jednotlivých fakúlt v akademickom roku 2011/12: FAPZ 26,5%; FBP 8,2%; FEM 35,6%; FEŠRR 31,1 %; FZKI 34,5%; TF 28,4%.

Z celkového počtu odpovedajúcich respondentov sa **82,4%** označilo za zamestnaných. Čo sa týka situácie na jednotlivých fakultách SPU v Nitre, zamestnaní absolventi predstavovali nasledovné podiely:

FAPZ 77,7%

FBP 69,2%

FEM 85,9%

FEŠRR 83,0%

FZKI 73,7%

TF 89,2%.

Nezamestnanosť sa vo vzorke absolventov pohybovala v rozpätí približne od 6,4% do 14%. Priemerná nezamestnanosť vo vzorke absolventov dosiahla úroveň **8,6%**. Nižšiu nezamestnanosť v porovnaní s priemerom SPU vykazovali vzorky absolventov FEM, FAPZ, FBP a TF; vyššiu evidovanú nezamestnanosť vzorky absolventov FEŠRR a FZKI.

¹ Prihlasovanie sa a možnosť odpovedať na anketové otázky boli zabezpečené automaticky vygenerovaným prihlasovacím kódom, ktorý bol absolventom SPU odoslaný na osobné mailové adresy.

² Zamestnaný, nezamestnaný, študent VŠ, na materskej dovolenke.

³ Na úrovni NUTS 3.

Absolventi 2012/13

Celkový počet absolventov v akademickom roku 2012/13 bol 1644. Podiel fakúlt na celkovom počte absolventov bol nasledovný: FAPZ 22,3%; FBP 9,5%; FEM 27,4%; FEŠRR 12,5%; FZKI 10,7% a TF 17,6%.

Na anketu reagovalo 489 z oslovených absolventov, čo je 29,7% podiel. Rozdiely v návratnosti na úrovni jednotlivých fakúlt v akademickom roku 2012/13: FAPZ 31,1%; FBP 22,4%; FEM 31,6%; FEŠRR 36,9 %; FZKI 25,0%; TF 28,3%.

Z celkového počtu odpovedajúcich respondentov sa **73,0%** označilo za zamestnaných. Čo sa týka situácie na jednotlivých fakultách SPU v Nitre, zamestnaní absolventi predstavovali nasledovné podiely:

FAPZ 61,8%

FBP 74,3%

FEM 72,5%

FEŠRR 72,4%

FZKI 68,2%

TF 91,5%.

Nezamestnanosť sa vo vzorke absolventov pohybovala v rozpätí približne od 4,9% do 28,2%. Priemerná nezamestnanosť vo vzorke absolventov dosiahla úroveň **19,4%**. Nižšiu nezamestnanosť v porovnaní s priemerom SPU vykazovali vzorky absolventov TF a FEM; vyššiu evidovanú nezamestnanosť vzorky absolventov FBP, FEŠRR, FZKI a FAPZ.

3. Vybrané štrukturálne aspekty zamestnanosti a nezamestnanosti absolventov SPU

Štrukturálne aspekty zamestnanosti a nezamestnanosti boli vo vzorke absolventov SPU sledované a vyhodnocované v troch rovinách:

- a) vo vzťahu k jednotlivým fakultám SPU
- b) so zohľadnením regionálneho aspektu
- c) vo vzťahu k ekonomickým odvetviam.

Tab. 1: Participácia fakúlt na zamestnanosti a nezamestnanosti absolventov SPU

Fakulta SPU	Počet zamestnaných absolventov	Podiel na zamestnanosti absolventov (%)	Počet nezamestnaných absolventov	Podiel na nezamestnanosti absolventov (%)
FAPZ	137	17,8	38	27,5
FBP	35	4,5	8	5,8
FEM	237	30,9	36	26,1
FEŠRR	138	18,0	27	19,6
FZKI	72	9,4	18	13,0
TF	149	19,4	11	8,0
SPU spolu	768	100,0	138	100,0

Zdroj: anketa SPU 2011-13, vlastné spracovanie

SPRÁVA O UPLATNENÍ ABSOLVENTOV SPU

2011/2012 a 2012/2013

Na anketu odpovedalo 988 absolventov SPU v Nitre, preto údaje v Tab. 1, 2, 3 a 4 je potrebné vnímať v tomto kvantitatívnom kontexte.

Tab. 2 a 3 charakterizujú priestorový aspekt zamestnanosti a nezamestnanosti absolventov SPU podľa krajov a jej jednotlivých fakúlt.

Tab.2: Participácia fakúlt SPU na zamestnanosti absolventov SPU podľa krajov

Kraj	Podiel na zamestnanosti (%)	Participácia fakúlt na zamestnanosti v krajoch (počet zamestnaných absolventov)						
		FAPZ	FBP	FEM	FESRR	FZKI	TF	SPU
Bratislavský	16,1	24	4	64	33	16	17	159
Trnavský	10,4	16	7	37	12	13	18	103
Trenčiansky	7,7	17	7	21	15	6	10	76
Nitriansky	40,0	71	16	119	57	21	111	395
Žilinský	4,8	10	5	5	13	8	6	47
Banskobystrický	5,4	15	1	15	14	7	2	53
Prešovský	3,8	17	3	7	8	2	1	38
Košický	2,0	10	0	2	4	2	2	20
zahraničie	9,8	20	5	28	20	11	13	97
Spolu	100,0	200	48	298	176	86	180	988

Zdroj: anketa SPU 2011-13, vlastné spracovanie

Tab.3: Participácia fakúlt SPU na nezamestnanosti absolventov SPU podľa krajov

Kraj	Podiel na nezamestnanosti (%)	Participácia fakúlt na nezamestnanosti v krajoch (počet nezamestnaných absolventov)						
		FAPZ	FBP	FEM	FESRR	FZKI	TF	SPU
Bratislavský	3,6	1	0	0	1	3	0	5
Trnavský	6,5	2	0	2	2	3	0	9
Trenčiansky	9,4	7	1	3	0	1	1	13
Nitriansky	44,9	17	4	22	10	2	7	62
Žilinský	5,8	1	1	0	4	2	0	8
Banskobystrický	7,25	0	0	4	4	2	0	10
Prešovský	7,25	3	1	1	3	2	0	10
Košický	4,4	5	0	0	1	0	0	6
zahraničie	10,9	2	1	4	2	3	3	15
Spolu	100,0	38	8	36	27	18	11	138

Zdroj: anketa SPU 2011-13, vlastné spracovanie

Údaje z ankety opäť poukazujú na skutočnosť, že absolventi SPU v Nitre majú tendenciu zotrvať po ukončení štúdia v nitrianskom regióne, ich podiel sa od roku 2009 stále mierne zvyšuje. K znižovaniu zamestnanosti prirodzene dochádza v regiónoch Stredného a Východného Slovenska (NUTS 2), ktoré sú v marginálnejšej pozícii a naopak, v regiónoch Západného Slovenska (Trnavský a Trenčiansky kraj) s nižšou mierou nezamestnanosti a priestorovo susediacimi sa zvyšuje i podiel zamestnaných absolventov SPU v Nitre.

V sledovaných akademických rokoch bola do ankety zaradená aj otázka smerujúca na oblasť/odvetvie, v ktorej zamestnaní absolventi SPU v Nitre pôsobia.

Tab. 4: Uplatnenie absolventov SPU podľa OKEČ

Odvetvie podľa OKEČ	SPU	Podiel z celkového počtu zamestnaných respondentov ⁴ (v %)
Priemyselná výroba (rôzne odvetvia)	134	17,4
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	106	13,8
Spoločenské, sociálne a osobné služby	75	9,8
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	61	7,9
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	40	5,2
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	37	4,8
Finančné sprostredkovanie	32	4,2
Hotely a reštaurácie	31	4,0
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti	27	3,5
Stavebníctvo	23	3,0
Školstvo	19	2,5
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	17	2,2
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	10	1,3
Exteritoriálne organizácie a združenia	10	1,3
Súkromné domácnosti s domácim personálom	6	0,8

Zdroj: anketa SPU 2011-2013, vlastné spracovanie

4. Trendy v uplatnení absolventov SPU (2010-2013)

Trendy v uplatnení absolventov SPU sú v tejto časti správy hodnotené z dvoch uhlov pohľadu: prvým sú analýzy renomovaných slovenských inštitúcií a druhým trojročné výsledky interných ankiet adresovaných absolventom SPU v Nitre.

V auguste 2014 boli zverejnené výsledky štúdie INEKO (Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy)⁵ o nezamestnanosti absolventov vysokých škôl, v rámci ktorej sa pre jednotlivé vysoké školy v SR vypočítavala absolventská miera nezamestnanosti (AMN) za roky 2010 až 2013, a to podľa definície absolventov škôl v zákone o službách zamestnanosti a s využitím údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) a Ústavu informácií a prognóz školstva (ÚIPŠ)⁶. Podľa týchto údajov zo študentov, ktorí ukončili štúdium v období 1.10.2011 až 30.9.2013 bol ku koncu septembra minulého roka nezamestnaný približne každý desiaty absolvent. V predchádzajúcich troch rokoch to bolo nižšie číslo, keď sa AMN za celú

⁴ Celkový počet zamestnaných respondentov bol 768, nie všetci však uviedli odvetvie, v ktorom pracujú.

⁵ Dostupné na <<http://www.ineko.sk/clanky/absolventi-vysokych-skol-s-dlhou-tradiciou-si-hladaju-pracu-lahsie>>.

⁶ Napríklad za rok 2013 sa AMN počítala ako podiel počtu nezamestnaných absolventov školy podľa metodiky ÚPSVaR k 30.9.2013 spomedzi absolventov školy za obdobie najviac 2 rokov pred 30.9.2013 (1.10.2011 až 30.9.2013) a celkového počtu absolventov tejto školy za toto dvojročné obdobie (podľa ÚIPŠ).

SR pohybovala na úrovni 5,8-7,4%. Pre porovnanie, nezamestnanosť za celú ekonomiku SR sa počas tohto obdobia držala na približne 13-14%. Možno teda vo všeobecnosti konštatovať, že absolventi vysokej školy si hľadajú prácu ľahšie než zvyšok obyvateľstva.

Tab.5: AMN pre jednotlivé vysoké školy v SR za roky 2010 až 2013 (v %)

	AMN (%)			
	2013	2012	2011	2010
SPU v Nitre	14,98	8,50	9,49	10,13
VŠ spolu	10,68	5,83	7,38	7,08

Zdroj: INEKO na základe údajov ÚPSVaR a ÚIPŠ

Zaujímavým rozšírením je pohľad na mieru nezamestnanosti absolventov po viac ako roku od ukončenia štúdia. Takýto pohľad dokáže eliminovať zahrnutie veľkej skupiny absolventov, ktorí typicky v máji alebo v júni ukončia štúdium, cez leto po škole si však ešte z rôznych príčin nehládajú prácu, a tak veľa z nich je koncom septembra toho istého roka zatiaľ bez práce. Do takejto štatistiky sú zahrnutí výlučne tí absolventi, ktorí boli evidovaní ako uchádzači o zamestnanie (UoZ) počas minimálne 12 mesiacov bez prerušenia.

Tab.6: Miera nezamestnanosti absolventov po viac ako roku (v %)

	podiel absolventov nezamestnaných dlhšie ako rok (%)			
	2013	2012	2011	2010
SPU v Nitre	3,22	0,09	0,42	0,31
VŠ spolu	2,17	0,20	0,66	0,49

Zdroj: INEKO na základe údajov ÚPSVaR a ÚIPŠ

Ukazuje sa, že miera nezamestnanosti meraná po viac ako roku od skončenia školy sa pohybuje na veľmi nízkych úrovniach (nanajvýš 2,2%), čo vypovedá o tom, že ak si aj absolvent nenájde prácu hneď (v priebehu pár mesiacov), tak do roka s tým už väčšinou problém nemá.

Podľa výsledkov ARRA⁷ (Podiel nezamestnaných absolventov na všetkých absolventoch v skupinách študijných odborov, priemer za roky 2010-2012) sa jednotlivé fakulty SPU v Nitre podieľajú na celkovej nezamestnanosti absolventov s určitým odborným profilom nasledovne:

Agronomické odbory (AGRO)

FBP 1,56%

FAPZ 4,88%

FZKI 10,28%

Ekonomické odbory (EKONOM)

FEM 0,96%

Ostatné spoločenskovedné odbory (OSTATNE SPOL)

FEŠRR 4,81%

Technické odbory (TECH)

TF 4,17%

⁷ ARRA: Ranking 2013. Dostupné na <<http://www.arra.sk/>>.

FAPZ a FBP majú vo svojej skupine dva najnižšie podiely nezamestnaných z celkovo hodnotených 6 fakúlt, FEM je na tretej priečke z celkovo hodnotených 14 fakúlt, FEŠRR na siedmom mieste z 10 hodnotených fakúlt a TF na štrnástej pozícii z 23 hodnotených fakúlt.

Podľa údajov na webstránke Národnej sústavy povolani⁸ najviac pracovných miest sa pre absolventov (SŠ a VŠ spolu) vytvára v Bratislavskom kraji, v ktorom pracuje každý tretí absolvent na Slovensku. Viac ako polovica absolventov vysokých škôl si nachádza prácu v Bratislavskom a Košickom kraji. Potom nasleduje Žilinský, Prešovský, Nitriansky, Trnavský a Trenčiansky kraj. Vo všetkých meradlách je na poslednom mieste Banskobystrický kraj, v ktorom sa vytvára najmenej pracovných miest. Najviac pracovných miest pre absolventov (SŠ a VŠ spolu) sa vytvorí v priemysle. Každý šiesty absolvent pracuje práve tam. Ďalšími perspektívnymi oblasťami pre absolventov sú veľkoobchod a maloobchod, vzdelávací systém, zdravotníctvo a sociálna oblasť. Väčšina absolventov nepracuje v oblasti, ktorá zodpovedá ich vzdelaniu. Veľmi často taktiež dochádza k tomu, že absolventi vysokých škôl pracujú na pozíciách, na ktoré by stačilo stredoškolské vzdelanie.

Podľa údajov zverejnených NKÚ SR⁹ na trh práce v SR nevstúpilo 6 492 absolventov z akademických rokov 2010/2011 a 2011/2012, čo predstavuje 15,3% (v roku 2011 nevstúpilo 11,65%, v roku 2012 to bolo 18,32% absolventov).

Výsledky internej ankety SPU v Nitre uskutočňovanej pravidelne od roku 2011 a mapujúcej informácie o uplatnení absolventov z rokov 2010-2013 tiež preukazujú isté trendy, a to aj napriek faktu, že údaje reprezentujú situáciu len približne tretiny absolventov¹⁰:

- SPU v Nitre vychováva odborníkov pre rôzne sféry a odvetvia, ktoré nemajú na trhu práce rovnocenné postavenie, ohodnotenie a atraktivitu a okrem toho existuje silná závislosť medzi regionálnou situáciou (konkrétne v počet pracovných príležitostí) a množstvom nezamestnaných absolventov VŠ.
- Spektrum študijných programov a odborov je na SPU veľmi široké, úspešnosť uplatnenia absolventov závisí od viacerých faktorov, akými sú napr. spádová oblasť univerzity, skladba pracovných miest, ktoré sú na trhu práce k dispozícii, priemerná mzda v odvetví a regióne, nezamestnanosť a celková situácia v konkrétnom regióne, sektore i odvetví a pod.
- U absolventov SPU v Nitre sa prejavuje jednak tendencia zotrvať po ukončení štúdia v lokalite či regióne, v ktorej vysoká škola pôsobí, jednak hľadanie si práce v blízkych, resp. susediacich okresoch a krajoch. Je to o.i. podmienené regionálnou štruktúrou záujemcov o štúdium a študentov. Z podobného dôvodu sa aj vyššia koncentrácia nezamestnaných absolventov SPU sústreďuje do nitrianskeho regiónu.

⁸ Dostupné na <<http://www.sustavapovolani.sk/>>.

⁹ NKÚ 2013: PROTOKOL o výsledku kontroly efektívnosti a účinnosti vynakladania prostriedkov štátneho rozpočtu na pripravenosť a uplatnenie absolventov vybraných vysokých škôl na trhu práce a plnenie vybraných ukazovateľov hospodárenia, študijného a učebného procesu. Spracovanie stanoviska k návrhu štátneho rozpočtu vybraných kapitol a ďalších subjektov verejnej správy na rok 2014. Dostupné na <<https://www.nku.gov.sk/documents/10157/66b395f3-fe23-4364-ad9f-c40918fb76da>>.

¹⁰ Viď údaje o návratnosti ankiet z rokov 2011-2013.

SPRÁVA O UPLATNENÍ ABSOLVENTOV SPU

2011/2012 a 2012/2013

- Zamestnanosť absolventov SPU v Nitre je v sledovanom období relatívne stabilná s tendenciou mierneho poklesu, ktorý je spôsobený celkovou situáciou na trhu práce a najmä poddimenzovaným statusom agrárneho sektora a súvisiacich odvetví. Stabilnú úroveň zamestnanosti absolventov v sledovanom období vykazujú TF, FEM a FBP, mierne klesajúcu úroveň vykazujú FEŠRR, FZKI a FAPZ.